

Bruksela, 7 grudnia 2018 r.
(OR. en)

15272/18

JAI 1258
COPEN 437
DROIPEN 197
GENVAL 44
CATS 94
EUROJUST 172
EJN 59
EJUSTICE 175

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Data:	7 grudnia 2018 r.
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	14540/18 + COR 1
Dotyczy:	Wzajemne uznawanie orzeczeń w sprawach karnych – Konkluzje Rady (7 grudnia 2018 r.)

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady „Propagowanie wzajemnego uznawania orzeczeń poprzez zwiększanie wzajemnego zaufania”. Dokument ten został przyjęty przez Radę na jej 3661. posiedzeniu, które odbyło się w dniach 6 i 7 grudnia 2018 r.

Konkluzje Rady

„Propagowanie wzajemnego uznawania orzeczeń poprzez zwiększanie wzajemnego zaufania”

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

przypominając, że zgodnie z art. 82 ust. 1 TFUE współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych w Unii opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania wyroków i orzeczeń sądowych;

zauważając, że w ramach stosowania tej zasady właściwy organ w jednym państwie członkowskim przekazuje wyrok lub orzeczenie sądowe właściwemu organowi w innym państwie członkowskim, który następnie wykonuje to orzeczenie, tak jakby sam je wydał (z zastrzeżeniem przepisów mających zastosowanie);

potwierdzając, że podstawą zasady wzajemnego uznawania jest wzajemne zaufanie, które pogłębiane jest dzięki wspólnym wartościom państw członkowskich dotyczącym poszanowania godności ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego i praw człowieka, tak by każdy organ mógł być pewien, że inne organy stosują w swoich systemach wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych równorzędne normy ochrony praw;

podkreślając, że prawo do rzetelnego procesu sądowego, obejmujące, między innymi, wymóg niezawisłości sędziowskiej, ma zasadnicze znaczenie dla skutecznej ochrony praw podstawowych, zważywszy że zapewnia ochronę zarówno wszystkich praw indywidualnych wynikających z prawa unijnego i krajowego, jak i wspólnych wartości państw członkowskich określonych w art. 2 TUE, w szczególności państwa prawnego;

zauważając, że różne kwestie – przede wszystkim natury praktycznej lub strategicznej – mogą przyczyniać się do osłabiania wspólnego zaufania i że w związku z tym potrzebne są ciągłe działania na rzecz dalszego budowania i zwiększania tego zaufania;

biorąc pod uwagę, że kwestie takie dotyczą, między innymi, różnic we wdrażaniu i stosowaniu prawa Unii, kwestii państwa prawnego oraz obszarów, w których prawa podstawowe wymagają szczególnej ochrony, takich jak warunki panujące w więzieniach i długość okresu tymczasowego aresztowania;

przypominając, że na nieformalnym posiedzeniu ministrów, które odbyło się w dniach 12–13 lipca 2018 r., ministrowie dyskutowali o najnowszych wydarzeniach stwarzających wyzwania w odniesieniu do zasady wzajemnego uznawania, a także o stosownym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE (TSUE);

przypominając ponadto, że na posiedzeniu komitetu CATS, które odbyło się w dniu 18 września 2018 r., delegacje dyskutowały o przygotowanym przez prezydencję dokumencie, w którym opisano problemy i trudności związane ze stosowaniem instrumentów wzajemnego uznawania oraz przedstawiono propozycje ewentualnych działań (dok. 11956/18);

przypominając wreszcie, że na posiedzeniu Rady (ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych), które odbyło się w dniu 11 października 2018 r., ministrowie przedstawili informacje na temat najlepszych praktyk i działań podejmowanych w celu poprawy skuteczności wzajemnego uznawania i zwiększania wzajemnego zaufania, a także informacje na temat praktycznych i prawnych środków podejmowanych w celu uwzględnienia najnowszych wydarzeń, w szczególności najnowszego orzecznictwa TSUE i orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dok. 12492/18);

PRZYJMUJE NASTĘPUJĄCE KONKLUZJE:

1. Przypomina się **państwom członkowskim**, że skuteczność i efektywność unijnych instrumentów wzajemnego uznawania, w szczególności tych, które mają formę prawną decyzji ramowych lub dyrektyw, w dużym stopniu zależy od tego, czy odpowiednie przepisy krajowe są przygotowywane i przyjmowane zgodnie z tymi instrumentami;

2. Wzywa się **państwa członkowskie** do zwrócenia uwagi na fakt, jak ważne dla zapewnienia prawa do rzetelnego procesu sądowego jest to, by dyrektywy dotyczące praw proceduralnych¹ zostały wdrożone w terminowy i odpowiedni sposób;
3. **Państwa członkowskie** powinny nadal zapewniać niezależność i bezstronność sądów i sędziów, ponieważ stanowi to część istoty podstawowego prawa do rzetelnego procesu zagwarantowanego w art. 47 akapit drugi Karty;
4. Przypomina się **państwom członkowskim**, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odmowa wykonania orzeczenia lub wyroku, które wydano na podstawie instrumentu wzajemnego uznawania, może być uzasadniona tylko w wyjątkowych okolicznościach oraz przy uwzględnieniu faktu, że w myśl zasady pierwszeństwa prawa UE państwa członkowskie nie mogą wymagać od innego państwa członkowskiego wyższego poziomu krajowej ochrony praw podstawowych niż poziom ochrony przewidziany w prawie UE. W związku z tym w każdym przypadku odmowy wykonania, gdy jako podstawę podaje się naruszenie praw podstawowych, takie naruszenie należy interpretować w sposób zawężający, zgodnie z podejściem prezentowanym przez TSUE w jego orzecznictwie;
5. Zachęca się **państwa członkowskie** do wprowadzenia przepisów, które w stosownych przypadkach umożliwią stosowanie środków będących alternatywą dla pozbawienia wolności, co pozwoli ograniczyć liczbę osób przebywających w obiektach penitencjarnych i tym samym pomoże realizować cele resocjalizacyjne, a także będzie stanowić odpowiedź na fakt, że do osłabiania wzajemnego zaufania często przyczyniają się złe warunki panujące w więzieniach i problem przepełnionych więzień;
6. Zachęca się **państwa członkowskie i Komisję**, by: wspierały ustawiczne szkolenia sędziów, prokuratorów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości, w tym szkolenia w dziedzinie przestrzegania praw podstawowych w postępowaniach karnych – zważywszy że może to przyczynić się do szerszego stosowania instrumentów UE opierających się na wzajemnym uznawaniu, zwiększały wzajemne zaufanie w ramach europejskiej przestrzeni sądowej poprzez organizowanie seminariów szkoleniowych i wymian dla pracowników wymiaru sprawiedliwości oraz by należycie uwzględniały potrzeby w zakresie odpowiedniego finansowania szkoleń w tej dziedzinie na szczeblu krajowym i europejskim, zwłaszcza szkoleń organizowanych przez Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN);

¹ Dyrektywy 2010/64, 2012/13, 2013/48, 2016/343, 2016/800 i 2016/1919 w odniesieniu do państw członkowskich nimi związanych.

7. Zachęca się **państwa członkowskie** do wyznaczenia pracowników wymiaru sprawiedliwości – którymi mogą być krajowe punkty kontaktowe Europejskiej Sieci Sądowej – w ramach swojej jurysdykcji, jako specjalistów w zakresie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, tak by mogli oni pomagać innym pracownikom wymiaru sprawiedliwości w stosowaniu wszystkich stosownych instrumentów, w tym instrumentów UE opierających się na zasadzie wzajemnego uznawania;
8. Zachęca się **państwa członkowskie**, by propagowały – jeśli to możliwe z wykorzystaniem środków finansowych UE – wymiany między pracownikami wymiaru sprawiedliwości z różnych państw członkowskich oraz stymulowały inne formy kontaktów między nimi, ponieważ może to zwiększyć wzajemne zaufanie i wspierać skuteczne stosowanie zasady wzajemnego uznawania;
9. Zachęca się **państwa członkowskie**, by wymieniały się najlepszymi praktykami w zakresie poprawy skuteczności wzajemnego uznawania i zwiększania wzajemnego zaufania, w tym na forum grupy COPEN lub komitetu CATS;
10. Zachęca się **państwa członkowskie**, by ustanowiły (niewiążące) wytyczne dotyczące stosowania unijnych instrumentów wzajemnego uznawania, pomagające pracownikom wymiaru sprawiedliwości zrozumieć, jak należy interpretować i stosować przepisy krajowe wdrażające instrumenty UE;
11. **Państwa członkowskie** są proszone o zachęcanie pracowników wymiaru sprawiedliwości do tego, by w pełnym zakresie korzystali z możliwości oferowanych przez Europejską Sieć Sądową i Eurojust, które, zgodnie z swoimi mandatami, mogą udzielać im wsparcia w zakresie prowadzenia współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych;
12. **Państwa członkowskie** są w szczególności proszone o zachęcanie pracowników wymiaru sprawiedliwości do tego, by korzystali z praktycznych narzędzi współpracy wymiarów sprawiedliwości oraz (elektronicznych) formularzy i zaświadczeń stosowanych w ramach instrumentów wzajemnego uznawania, które są dostępne na stronie internetowej Europejskiej Sieci Sądowej, zważywszy że może to ułatwić stosowanie tych instrumentów;

13. **Państwa członkowskie** są proszone o zachęcanie pracowników wymiaru sprawiedliwości, którzy działają jako organy wykonujące w ramach procedur wzajemnego uznawania, do tego, by nawiązywali dialog i prowadzili bezpośrednie konsultacje z organami wydającymi w innych państwach członkowskich w każdym przypadku, gdy może być to stosowne, w szczególności przed podjęciem decyzji o odmowie uznania lub wykonania orzeczenia lub wyroku, który został przesłany w ramach takich procedur;
14. **Państwa członkowskie** są proszone o zapewnienie, by punkty kontaktowe Europejskiej Sieci Sądowej były w stanie wykonywać swoje zadania punktu kontaktowego Europejskiej Sieci Sądowej równolegle ze swoimi zwykłymi obowiązkami i zadaniami, jak podkreślono w ostatecznym sprawozdaniu na temat szóstej rundy wzajemnych ocen (zalecenie nr 7), tak by sieć ta mogła nadal skutecznie wykonywać swoje zadania, w tym zadania w zakresie wzajemnego uznawania;
15. **Państwa członkowskie**, które przedstawiły oświadczenie (zastrzeżenie) w odniesieniu do jednego z instrumentów wzajemnego uznawania, proszone są o zweryfikowanie, czy mogą wycofać takie oświadczenie, z myślą o wspieraniu jednolitego stosowania danego instrumentu;
16. **Państwa członkowskie** są proszone o wspieranie aktywnego udziału właściwych przedstawicieli w konferencji poświęconej problemowi przepełnionych więzień, która zostanie zorganizowana przez Radę Europy, przy wsparciu Komisji Europejskiej, w dniach 24–25 kwietnia 2019 r., jak również w konferencji poświęconej aktualnym wyzwaniom stojącym przed europejskimi systemami penitencjarnymi, która ma się odbyć wtedy, kiedy prezydencję w Radzie Unii Europejskiej będzie sprawowała Rumunia;
17. **Państwa członkowskie i Komisja** są proszone o utworzenie w trybie priorytetowym cyfrowego systemu wymiany elektronicznego materiału dowodowego, który będzie stanowił bezpieczny sposób przesyłania europejskich nakazów dochodzeniowych oraz wniosków o wzajemną pomoc prawną i odpowiedzi na takie wnioski;
18. **Komisja** jest proszona o korzystanie ze swoich uprawnień, w stosownych przypadkach, w celu zapewnienia, by unijne instrumenty dotyczące współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych i praw proceduralnych były wdrażane w terminowy i odpowiedni sposób;

19. **Komisja** jest proszona o przedstawienie praktycznych wytycznych dotyczących najnowszego orzecznictwa TSUE, w szczególności orzecznictwa w sprawie *Aranyosi*, jak również wytycznych dotyczącego tego, gdzie pracownicy wymiaru sprawiedliwości mogą znaleźć odpowiednie źródła zawierające obiektywne, wiarygodne i należycie aktualizowane informacje o obiektach penitencjarnych i warunkach panujących w więzieniach w poszczególnych państwach członkowskich;

20. **Rada** zwraca się do państw członkowskich z prośbą o rozważenie możliwości przetłumaczenia na ich język urzędowy noty informacyjnej Rady Europy na temat warunków panujących w więzieniach i traktowania więźniów oraz o przekazanie takich tłumaczeń Radzie Europy w celu ich opublikowania na jej stronie internetowej;

21. **Komisja** jest proszona o dalsze opracowywanie i regularne aktualizowanie – w konsultacji w państwami członkowskimi – swojego podręcznika dotyczącego europejskiego nakazu aresztowania, w tym z uwzględnieniem najnowszego orzecznictwa TSUE i najlepszych praktyk w zakresie jego poprawnego stosowania, a także o opracowanie podręczników dotyczących innych instrumentów wzajemnego uznawania, po tym, jak zostaną one w pełni wdrożone w państwach członkowskich, np. decyzji ramowej o karze pozbawienia wolności² i decyzji ramowej o zawieszeniu lub warunkowym zwolnieniu³, a także, w przyszłości, dyrektywy o europejskim nakazie dochodzeniowym⁴ i rozporządzenia o nakazach zabezpieczenia i nakazach konfiskaty⁵ – z myślą o prawidłowym wdrażaniu i stosowaniu tych instrumentów;

22. **Komisja** jest proszona o poinformowanie – w przynajmniej jednym powszechnie zrozumiałym języku UE – Europejskiej Sieci Sądowej o zgłoszonych przez państwa członkowskie powiadomieniach dotyczących unijnych instrumentów wzajemnego uznawania i innych instrumentów istotnych dla współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, tak by Europejska Sieć Sądowa mogła opublikować te informacje na swojej stronie internetowej;

² Decyzja ramowa 2008/909.

³ Decyzja ramowa 2008/947.

⁴ Dyrektywa 2014/41.

⁵ Rozporządzenie 2018/1805.

23. Zachęca się **Komisję** do: dalszego organizowania spotkań z ekspertami i pracownikami wymiaru sprawiedliwości w celu omawiania kwestii dotyczących wzajemnego uznawania, zwiększenia – w razie potrzeby – częstotliwości i intensywności prac podczas takich spotkań oraz udostępniania wyników takich spotkań pracownikom wymiaru sprawiedliwości;
24. **Komisja** jest proszona o propagowanie optymalnego wykorzystywania środków finansowych dostępnych w ramach programów finansowych UE, w przypadku gdy są one udostępniane, w celu zacieśniania i propagowania współpracy wymiarów sprawiedliwości między państwami członkowskimi, w tym w celu zmodernizowania obiektów penitencjarnych w państwach członkowskich, oraz o wspieranie państw członkowskich w rozwiązywaniu problemu złych warunków panujących w więzieniach, zważywszy że problem ten może negatywnie wpływać na stosowanie instrumentów wzajemnego uznawania;
25. Zachęca się **Komisję, Radę i Parlament Europejski** do tego, aby opracowywały projekty instrumentów dotyczących wzajemnego uznawania, w tym formularzy i zaświadczeń, w bardziej przejrzysty, precyzyjny i przyjazny dla użytkownika sposób, oraz aby pracując nad tymi projektami, starały się zachować większą spójność, tak by pracownikom wymiaru sprawiedliwości było łatwiej stosować te instrumenty. W stosownych przypadkach o pomoc w tym zakresie należy zwrócić się do Eurojustu i Europejskiej Sieci Sądowej;
26. Zachęca się **Eurojust** do kontynuowania jego działań operacyjnych i strategicznych w odniesieniu do instrumentów wzajemnego uznawania w celu ułatwienia stosowania tych instrumentów;
27. **Eurojust i Europejska Sieć Sądowa** są proszone o to, by nadal odgrywały aktywną rolę w rozwiązywaniu trudności w zakresie wzajemnego uznawania i w identyfikowaniu najlepszych praktyk, oraz by nadal regularnie zwracały uwagę na instrumenty wzajemnego uznawania podczas spotkań z pracownikami wymiaru sprawiedliwości;
28. Zachęca się **Europejską Sieć Sądową**, by nadal aktualizowała swoją stronę internetową i umieszczała na niej między innymi praktyczne informacje na temat instrumentów wzajemnego uznawania, zważywszy że strona ta okazała się bardzo przydatnym narzędziem dla pracowników wymiaru sprawiedliwości;

29. Zachęca się **Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości**, by nadal organizowała szkolenia na temat prawa Unii, w tym na temat znaczenia Karty praw podstawowych dla funkcjonowania instrumentów wzajemnego uznawania w odniesieniu do spraw karnych, oraz by nadal organizowała wymiany między pracownikami wymiaru sprawiedliwości;

30. **Rada** jest proszona o wskazanie praktycznego funkcjonowania niektórych instrumentów wzajemnego uznawania jako tematu dziewiątej rundy wzajemnych ocen;

31. **Prezydencja** jest proszona o dalsze poświęcanie stosownej uwagi, w tym na szczeblu politycznym, kwestii wzajemnego uznawania i wzajemnego zaufania, w szczególności poprzez zapewnianie regularnej wymiany poglądów na ten temat, tak by propagować stosowanie instrumentów opierających się na zasadzie wzajemnego uznawania.
